הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת סִימָן קסח

וְלֹא שָׁלַשׁ בְּרָכוֹת, דְּלֹא מִקְרֵי לָחֶם. אֲבָל (פ) פַּשְׁטִיד"א (ט"ז) וּקְרֶעפְּלי"ך (פא) מִקְרֵי תַּאַר לָחֶם (מרדכי פרק כל שעה (סי' תקנ"ב)) וְאֵין לְאָכְלָם אֶלָּא אִם כֵּן בֵּרַךְ עַל שְׁאָר הַפַּת תְּחִלָּה. (פב) * וְכָל זֶה לֹא מַיְרֵי אֶלָּא בְּעִפָּה שֶׁאֵין בָּהּ שֶׁמֶן וּדְבַשׁ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, אֲבָל אִם נִלּוֹשׁ בְּהֶן, אֲבָל אִם נִלּוֹשׁ בְּהֶן כְּבָר נִתְבַּאֵר דְּינוֹ אָצֶל פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין: **יד** חָלוּט (פֵּרוּשׁ כְּמִין פַּת שֶׁחוֹלְטִין אוֹתוֹ בְּרוֹתְחִין) (פג) שֶׁאַחַר כָּךְ אֲפָאוֹ בְּתַנּוּר, (פד) פַּת גָּמוּר (לג) הוּא (פה) וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא. הָגָה: וְכֵן דָּבָר שֶׁבְּלִילָתוֹ רַכָּה שֶׁאֲפָאוֹ בְּתַנּוּר בְּלֹא מַשְׁקֶה, דְּינוֹ כְּפַת (פו) וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. וְכֵן אִם אֲפָאוֹ בְּאִלְפָּס בְּלֹא מַשְׁקֶה (תוספות (ספמ"ס נ: ד"ה דטולי) והרא"ש (סס פ"ג סי' טו) והר"ן פרק כל שעה (יפ: ד"ה הילכך) ורמב"ם פרק ו' מהלכות חלה) [בכורים] (סי"ב) ושאלתות (סי' עז) וטור), וּמֵעַט מַשְׁקֶה שֶׁמּוֹשְׁחִין בּוֹ הָאִלְפָּס שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הָעִפָּה לֹא מִקְרֵי מַשְׁקֶה (הגהות מיימוני (דפוס קושטא) פרק ג' מהלכות ברכות). אֲבָל דָּבָר שֶׁבְּלִילָתוֹ רַכָּה (פז) וְטָגְנוֹ בְּמַשְׁקֶה לְכַלֵּי עָלְמָא לָאו לָחֶם הוּא (תוספות (סס) והרא"ש (סס) והר"ן (סס) ורבינו יונה פרק כיצד מברכין (כו: ד"ה לחם)): **טו** [כ]טְרוֹקְנִין, דְּהַיְינוּ שֶׁעוֹשִׂים גֻּמָּא בַּכִּירָה וְנוֹתְנִים בָּהּ (פח) * קֶמַח (לג) וּמַיִם מְעֹרְבִין בָּהּ וְנֶאֱפֶה שָׁם, מְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּבְרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ. וְאִם קָבַע סְעוּדָתוֹ עָלָיו (פט) מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. אֲבָל טְרִיתָא, דְּהַיְינוּ שֶׁלּוֹקְחִין קֶמַח וּמַיִם וּמְעָרְבִים אוֹתָהּ וְשׁוֹפְכִים עַל הַכִּירָה וְהוּא מִתְפַּשֵּׁט וְנֶאֱפֶה, אֵין עָלָיו תּוֹרַת לָחֶם

ל' בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ודייקא מדאקרי מפוגצא). כ בְּרָכוֹת ל"ז (ד"ה).

בֵּאוּר הַגְּרָ"א

לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִפְּפַק כְּמוֹ שְׁכָּתוּב סִימָן קפ"ד סָעִיף ד'. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לז):

(לג) וּקְרֶעפְּלי"ך. פֵּרוּשׁ שְׁמְמַלְאִין בְּבָשָׂר דְּאוּלוּ מְמַלְאִים בְּמִינֵי פֵּרוֹת הֲוֵי כִּיסָנִין כְּמוֹ שְׁכָּתוּב סָעִיף ד'. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לז). וְטַ"ז (סק"כ) כָּתַב דְּלְעוֹלָם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָיָה תְּחִלָּה פַּת גָּמוּר: (פ) פַּשְׁטִיד"א וּקְרֶעפְּלי"ך. וְכוּ'. פֵּרוּשׁ שְׁמְמַלְאִין בְּבָשָׂר וּכְמוֹ שְׁכָּתַב סוֹף סִימָן זֶה בְּהַגָּ"ה, דְּאוּלוּ מְמַלְאִים בְּמִינֵי פֵּרוֹת הֲוֵי פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין וּכְמוֹ שְׁכָּתוּב בְּסָעִיף ד', וּמְבָרְכִין לְכַתְּחִלָּה בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת בְּדִלֹּא קָבַע סְעוּדָה עֲלֵיהוּ וַאֲפִלּוּ בְּדִנְאֶפֶה בַּתַּנּוּר. וְכָל זֶה הוּא לְדַעַת הָרַמ"א, אֲבָל הַטַּ"ז (סק"כ) חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם פַּת הַמְמֻלָּא בְּבָשָׂר וְדָגִים וּכְהָאי גַּוְנָא הֲוֵי גַּם כֵּן בִּכְלַל פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין, וְאֵין הָכִי נַמִּי בְּדִלֹּא קָבַע לְכַלֵּי עָלְמָא מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּלְאַחֲרָיו מֵעֵין שָׁלֹשׁ וּבְסוֹף הַסִּימָן יִתְבָּאֵר לְהַלָּכָה בָּזֶה: (פא) מִקְרֵי תַּאַר לָחֶם וְאֵין וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (עה) בִּירֵא שָׁמַיִם הָרוֹצֶה לָצֵאת דַּעַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִים הַנַּ"ל [וַהֲיְינוּ בְּנִתְבַּשֵּׁל בְּמַיִם אוֹ נִטְגַּן בְּשֶׁמֶן]: (פב) וְכָל זֶה וְכוּ'. פֵּרוּשׁ (עו) הַיֵּשׁ חוֹלְקִים הַנַּ"ל דְּסְבִירָא לְהוּ דְּהֲוֵי לָחֶם גָּמוּר וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶ הַמּוֹצִיא וַאֲפִלּוּ בְּדִלֹּא קָבַע סְעוּדָה, מַיְרֵי דַּוְקָא בְּעִפָּה שֶׁלֹּא נִלּוֹשָׁה מִתְּחִלָּתָהּ בְּשֶׁמֶן וּדְבַשׁ, וּלְכָךְ סְבִירָא לְהוּ דְּכֵיוָן דְּהֲוֵי מִתְּחִלָּתָהּ עִפָּה גְּמוּרָה כְּשֶׁאָר לָחֶם לֹא נִפְקַע שְׁמָהּ לְעִנְיַן חִיּוּב הַמּוֹצִיא אַף דְּנִטְגְּנָה אַחַר כָּךְ בְּשֶׁמֶן וְנַעֲשָׂה כְּפַת כִּיסָנִין, אֲבָל כְּשֶׁנִּלּוֹשָׁה מִתְּחִלָּה בְּדְבַשׁ וּכְהָאי גַּוְנָא קֹדֶם הַטְּגִינָה אִם כֵּן לֹא הָיָה עָלֶיהָ שֵׁם עִפָּה גְּמוּרָה מֵעוֹלָם, וְלָכֵן אַף לְהַיֵּשׁ חוֹלְקִים אֵינוֹ כְּלָחֶם גָּמוּר לְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא בְּדִלֹּא קָבַע סְעוּדָה עֲלֵיהֶם הִיא פַּת כִּיסָנִין, וְאִם קָבַע סְעוּדָה עֲלֵיהוּ (עז) לְדַעָה קַמָּיְיתָא אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת דְּהַטְּגִינָה הִפְקִיעַ מִתּוֹרַת לָחֶם לְגַמְרֵי, וּלְיֵשׁ חוֹלְקִים מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן כְּדִין פַּת כִּיסָנִין: **יד** (פג) שֶׁאַחַר כָּךְ אֲפָאוֹ בַּתַּנּוּר. וְהוּא הַדִּין אִם אֲפָאוֹ בְּאִלְפָּס [גְּמָרָא (פסחים לז.)] בְּלִי מַשְׁקֶה: (פד) פַּת גָּמוּר הוּא. דְּלֹא תֵּימָא כֵּיוָן דְּחַלְטֵיהּ מֵעִיקָּרָא לָאו בְּכְלַל לָחֶם הוּא קָא מַשְׁמַע לָן: (פה) וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה בְּלִילָתוֹ רַכָּה שֶׁחָלְטָהּ בְּרוֹתְחִין וְאַחַר כָּךְ אֲפָאָהּ בַּתַּנּוּר מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא, [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לט) בְּשֵׁם הַטּוּר] עוֹד הֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דַּאֲפִלּוּ טְגָנוֹ בְּשֶׁמֶן וַאֲפָאוֹ אַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא, וּמוּכָח שָׁם מִדְּבָרָיו דְּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּדִלֹּא קָבַע עֲלֵיהוּ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא, אֲכָל הַטַּ"ז (סק"כ יט) וְעוֹד הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ עִמּוֹ דְּטְגִינָה בְּדִבָשׁ אוֹ בְּשֶׁמֶן וּכְהָאי גַּוְנָא מַשְׁוֶה אוֹתוֹ לְפַת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין כְּמוֹ אִם נִלּוֹשׁ בְּאִלּוּ הַמִּינִים, וּבְדִלֹּא קָבַע סְעוּדָה מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְעַל הַמִּחְיָה, אֲכָל דַּע דְּאֵינוֹ נִקְרָא פַּת כִּיסָנִין אֶלָּא בְּשֶׁטָּגְנוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִן הָעִקָּר בַּהֲטָעַם לְגַבֵּי הַקֶּמַח, וּכְמוֹ דְּכָתַב הָרַמ"א בְּכְלָלָהּ דְּפַת כִּיסָנִין בְּסָעִיף ז' עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לג): (פו) וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא. אֲפִלּוּ בְּדִלֹּא קָבַע עֲלֵיהוּ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסָעִיף ח' (סק"כ) דְּדַוְקָא אִם לֹא הָיוּ דַּקִּין כְּיוֹתֵר דְּאִי לָאו הָכִי הֲוֵי בִּכְלַל פַּת כִּיסָנִין וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס"ק לח): (פז) וְטָגְנוֹ בְּמַשְׁקֶה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא אֲפָאוֹ עַל גַּבֵּי תַּנּוּר אֶלָּא בְּאִלְפָּס עִם מַשְׁקֶה, וּלְהָכִי לְכַלֵּי עָלְמָא הַיְינוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת יֵשׁ חוֹלְקִים הַנַּ"ל לָאו לָחֶם הוּא, כֵּיוָן שֶׁלֹּא חָל עָלָיו שֵׁם עִפָּה מֵעוֹלָם: **טו** (פח) קֶמַח וּמַיִם וְכוּ'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"מ) שֶׁכָּתַב שֶׁעוֹשִׂין בְּלִילָתָהּ רַכָּה מְאֹד וּלְהָכִי מְבָרֵךְ עָלֶיהָ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת בְּדִלֹּא קָבַע, דְּאִי לֹא הָיָה בְּלִילָתָהּ רַכָּה כָּל כָּךְ הָלֹא מְבֹאָר בְּסָעִיף י"ד דַּאֲפִלּוּ בְּלִילָתָהּ רַכָּה כָּל שֶׁלְּבְסוֹף הָיְתָה אֲפוּיָה בַּתַּנּוּר מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְעַיֵּן בְּאוּר הַלָּכָה (ד"ה קמחו): (פט) מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְכוּ'. דְּאַף עַל גַּב שֶׁבְּתְחִלָּתָהּ הָיְתָה רַכָּה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאוֹפִין אוֹתוֹ בְּגֻמָּא וּמִתְקַשֵּׁן

בֵּאוּר הַלָּכָה

הַמּוֹצִיא הַמִּינִים אֵלּוּ בְּכָל גַּוְנֵי יְכוֹל לִפְטֹר אוֹתָן:

* **וְכָל זֶה וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק פב) **וְהִשְׁמַטְתִּי דַּעַת הַטַּ"ז** (ס"ק יט) **דִּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ לְהַיֵּשׁ חוֹלְקִין מְטָגֵן הוּא בִּכְלַל פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּדִלֹּא קָבַע, דְּהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו,** [עַיֵּן בְּחֶמֶד מֹשֶׁה (סק"י) וּבִנְהַר שָׁלוֹם (סק"ח) וּבְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס"ק כח) וּבְאֶבֶן הָעוֹזֵר] **וְהוֹכִיחוּ דִּלְשִׁיטַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִין מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא אֲפִלּוּ בְּדִלֹּא קָבַע. וְהִנֵּה זֶהוּ רַק לְדַעַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִין גּוֹפַיְיהוּ, אֲבָל לְדִינָא הִסְכִּימוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים לְהַטַּ"ז** [עַיֵּן בְּאֶבֶן הָעוֹזֵר וּבְבֵית מֵאִיר (ד"ה בהג"ל) וְהַגְּרָ"ז (סט"ז)] **דְּעַל יְדֵי טֹגֶן שְׁמֻטְגָּנָה לְכַסּוֹף בְּשֶׁמֶן נַעֲשָׂה פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין כְּמוֹ אִם הָיָה נִלּוֹשׁ בְּשֶׁמֶן, וּבְעִנְיָנֵנוּ בְּדִלֹּא קָבַע עֲלֵיהוּ מְבָרֵךְ לְכַלֵּי עָלְמָא בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְעַל הַמִּחְיָה, וּבִדְקָבַע תַּלְיָא בְּשִׁתֵּי אֲלוּ הַדַּעוֹת דְּלִדַעַת רִאשׁוֹנָה בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְעַל הַמִּחְיָה דְּהַטְּגִינָה בְּטֵלוֹ מִתּוֹרַת פַּת כִּיסָנִין, וּלְדַעַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִים הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְנִפְקָא מִנַּהּ מִדִּבְרֵי הַטַּ"ז זֶה גַּם בְּעִלְמָא וְאַף לְדַעָה רִאשׁוֹנָה טְגִינָה אַחַר כָּךְ בְּלֵילָה עֲבָה וְאַחַר כָּךְ טֹגֶן בְּשֶׁמֶן וַאֲפָאוֹ אַחַר כָּךְ בְּתַנּוּר דִּיֵּשׁ עָלֶיהָ שֵׁם פַּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן רַק בְּדִקָבַע עֲלֵיהוּ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה בְּרוּר דְּלִדַעָה רִאשׁוֹנָה אַף הָרַמ"א סוֹבֵר דְּהַטְּגִינָה שְׁמֻטְגָּנָה בְּדִבָשׁ חֲשִׁיב כְּמוֹ נִלּוֹשׁ בְּדִבָשׁ, וְנִפְקָא מִנַּהּ לְמֵה שֶׁכָּתְבְנוּ הֵיכָא דַּאֲפָאָהּ לְכַסּוֹף דְּשֵׁם פַּת כִּיסָנִין עָלֶהָ, אֶלָּא דְּלִדַעַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִים דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּאִזְלִינַן בָּתַר מְעִיקָּרָא לֹא נוֹכַל לַחֲשֹׁב לְפַת כִּיסָנִין לְבָרֵךְ עָלֶיהָ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת בְּדִלֹּא קָבַע, אֲחֲרֵי דְּמִתְּחִלָּה הָיָה בְּלִילָה עֲבָה וְנִלּוֹשׁ בִּלְי שֶׁמֶן לֹא נִפְקַע מִמֶּנָּה שֵׁם לָחֶם עַל יְדֵי הַטְּגִינָה שֶׁלְּבְסוֹף, (וְכָזֶה תּוּסַר קְשִׁיַּת הַטַּ"ז שֶׁהַקְשָׁה עַל הָרַמ"א דְּהָא בָּתַר אֲפִיָּה אָזְלִינַן שֶׁהוּא רַק לְדַעָה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל לֹא לְהַיֵּשׁ חוֹלְקִים, וְגַם מַה שֶּׁהִקְשָׁה מִפַּת הַמִּתְלַבֵּן כְּבָר דְּחִינוּ כָּל הָאַחֲרוֹנִים דְּהָתָם לֵית בֵּיהּ תֹּאַר לָחֶם):

טו * קֶמַח וּמַיִם מְעָרְבִין בָּהּ. **עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם וְהָעַתָּקְנוּהוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק פח). **וְדַע דִּלְפִי הַמְבֹאָר טַעַם דִּין זֶה בְּרַמְבַּ"ם לְקַאוֹרָה אֵין אָנוּ מְכַרְחִין לְחִלּוּקוֹ שֶׁל הַמָּגֵן אַבְרָהָם וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ רַכָּה בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן כָּל שֶׁלֹּא קָבַע אֵין מְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא,** דְּזֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ג' (ה"ט) עֹשֶׂה שְׂנָאֲפָה בְּקַרְקַע כְּמוֹ שֶׁהָעֲרָבִיִּים שׁוֹכְנֵי הַמִּדְבָּרִיּוֹת עוֹשִׂין, [הוּא פֵּרוּשׁ עַל כּוּבָּא דְּאַרְעָא הַנַּאֲמָר בַּתַּלְמוּד (לז:) וְהַשְׁלַחְן עָרוּךְ נִמְשַׁךְ אַחַר לְשׁוֹן הָרֹא"ש (סי' יא) וְהַטּוּר וְהוּא הוּא], הוֹאִיל וְאֵין עָלֶיהָ צוּרַת פַּת מְבָרֵךְ עָלֶיהָ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, וְאִם קָבַע וְכוּ'. הֲרֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עה) הַגְּרָ"א: (עו) רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהָרַמ"א לֹא קַאֲמַר כָּל זֶה רַק לְיַרֵא שָׁמַיִם הָרוֹצֶה לָצֵאת דַּעַת הַיֵּשׁ חוֹלְקִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדַעָה הָרִאשׁוֹנָה הַבְּשׁוּל וְהַטְּגִינָה מְבַטְּלוֹ מִתּוֹרַת לֶחֶם לְגַמְרֵי וַאֲפִלּוּ קָבַע אֵינוֹ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא: (עז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לח):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת סִימָן קסח

ל שם בְּגְמָרָא.
מ אגור (סי' רסז) וְשַׁבָּלֵי הַלֶּקֶט (סי' קנט) בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁעְיָה.

בְּלָל וְאֵין מְבָרְכִים עָלָיו אֶלָּא בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּבְרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ, (צ) וַאֲפִלּוּ קָבַע סְעוּדָתוֹ (לד) עָלָיו: **מז** [ל]נַהֲמָא דְּהַדַּנְקָא (צא) וְהוּא (לה) לָחֶם שָׁאוֹפִין בְּשַׁפּוּד וּמוֹשְׁחִין אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן אוֹ בְּמֵי בֵּיצִים, וְכֵן לָחֶם הָעָשׂוּי לְכָתְּחִ שֶׁאֵין אוֹפִין אוֹתוֹ בַּתַּנּוּר אֶלָּא בַּחַמָּה, (צב) מְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת: **יז** * [מ]פִּשְׁטִיד"א (צג) הַנֶּאֱפֵית בְּתַנּוּר בְּבָשָׂר אוֹ בְּדָגִים אוֹ (לו) [לו] גִּבְנִינָה, (צד) מְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. הָגָה: וְדַוְקָא שֶׁאָפָאוֹ בְּתַנּוּר בִּלֹא מַשְׁקֶה, אֲבָל אִם אָפָאוֹ בְּמַחֲבַת בְּמַשְׁקֶה (צה) אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאֵין לָאֵכֹל רַק תּוֹךְ הַסְּעוּדָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר (דעת עצמו):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כִּי אִם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה עַיֵּן שָׁם: **יז** [לו] **גִּבְנִינָה.** עַיֵּן בָּאֵר הַיֵּטֵב וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מד) שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין נִלּוּשׁ בְּמֵי בֵיצִים לִשְׁאָר מַשְׁקִים וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעְזֹר (דינים העולים א) וּבְדִגּוּל מַרְבָּבָה וּמַעֲשֶׂה נִסִּים (דיני ברכת הנהנין קו"א בדיני ברכת בפ"מ דין ג) וּבְשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן הנ"ל בְּאֹרֶךְ בְּעִנְיָן זֶה וּכְבָר כָּתַבְתִּי מִקְּצָת הַדְּבָרִים בְּסִעִיף קָטָן כ"ד וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה הֵבֵיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת:

(סק"כ) כָּתַב דְּלְעוֹלָם הֲוֵי כִּיסָנִין בֵּין בְּמִלּוּי בָּשָׂר בֵּין בְּמִלּוּי פֵּרוֹת וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵירֵי כֵּאן בְּקָבַע סְעֻדָּתוֹ וְקָא מַשְׁמַע לָן דַּהֲוָה אָמִינָא דְּפִשְׁטִיד"א זוֹ אֲפִלּוּ קָבַע סְעֻדָּתוֹ לֹא יְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא מִכֹּחַ דְּעִקַּר בָּשָׂר קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מד) מְחַלֵּק בֵּין מִלּוּי בָּשָׂר לְמִלּוּי פֵּרוֹת וּבְשֻׁמִּים דְּמִלּוּי פֵּרוֹת וּבְשָׂמִים הֲוֵי קִנּוּחַ וְהֲוֵי כִּיסָנִין עַיֵּן שָׁם. וְדַע דְּפַת שֶׁל כִּיסָנִין דְּמְבָרְכִין עֲלֶיהָ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת הוּא אֲפִלּוּ אִם אֲפָאוֹ בַּתַּנּוּר. כְּלָלֵי סִימָן זֶה. א' עִסָּה שְׁנִלּוּשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת וְנֶאֱפֵית אַחַר כָּךְ בְּסִעִיף ד'. ב' אִם נִשְׁנֶה בְּמֵי פֵּרוֹת אוֹ בְּמֵים בְּסִעִיף י"ג. ג' וְאִם מְמַלֵּא בְּבָשָׂר וְדָגִים בְּסִעִיף ז'. ד' וְאִם מְמַלֵּא בְּבָשָׂר בִּלֹא מַשְׁקֶה בְּסִעִיף ט"ז, וְכָל זֶה בִּכְלִילוֹתוֹ עָבָה.

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּעִקַּר הַשֵּׁעַם מִשּׁוּם דְּאֵין עָלֶיהָ צוּרַת פַּת, וְהָנֵה בִּלְבוּשׁ כָּתַב הַשֵּׁעַם מִשּׁוּם שְׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ לִישָׁה וְלֹא דֶּרֶךְ אֲפִיַּת לָחֶם, [פֵּרוּשׁ מִשּׁוּם שְׁאֵין דֶּרֶךְ לְלוּשׁ וְלֶאֱפוֹת כְּבוֹבְּא דְּאַרְעָא], וּלְפִי זֶה גַּם כֵּן אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְחִלּוּקוֹ שֶׁל הַמָּגֵן אַבְרָהָם, [א]וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא:

יז * **פִּשְׁטִיד"א הַנֶּאֱפֵית וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק צד) דְּאֲפִלּוּ בְּדָלָא קָבַע סְבִירָא לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר דְּמְבָרְכִין עָלָיו הַמּוֹצִיא, וּכְאֶמֶת כֵּן מוּכָח בְּרִיאַ"ז וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם וְכֵן פַּת הַבָּא בְּכִיסָנִין וְהוּא הַפַּת הָעָשׂוּי בְּדֶבֶשׁ אוֹ בְּמֵינֵי תַּבְלִין שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ כְּצֵין מֵינֵי מְתִיקָה לְקִנּוּחַ סְעוּדָה אִם קוֹבֵעַ וְכוּ' וְאִם אֵינוֹ קוֹבֵעַ וְכוּ', וּמוֹרֵי זְקֵנַי הָרַב בָּאֵר שֶׁהַמּוּבְלִיתוֹת הַנֶּאֱפוֹת בְּתַנּוּר שֶׁהֵן מְלֵאוֹת בְּשָׂר אוֹ דָּגִים אוֹ גְּבִינָה אוֹ מֵינֵי יְרָקוֹת מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן הַמּוֹצִיא, וְכֵן נִרְאֶה בְּעֵינַי עִקַּר שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין פַּת וְלִפְתָּן כְּאֶחָד וְלִקְבִיעַת סְעוּדָה הֵם עֲשׂוּיִין עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם בְּפִסְקֵי הֲלָכוֹת לְמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת וּמוּבָא גַּם כֵּן בְּשֻׁלְחָנִי הַגְּבוֹרִים (ל. אות א) וְרָמְזוּ לָזֶה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מד), וּדְלָא כְּהַגָּהַת ד"ן (סק"כ) בַּהֲבָנַת דִּין זֶה שֶׁפִּרְיָרָא לֵיהּ דְּהַכַּוָּנָה דַּוְקָא בְּדֶבֶשׁ, וְהִנֵּה רְאִיתִי שֶׁהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים מַסְכִּימִים לְדִינָא לְדִבְרֵי הַט"ז שֶׁמַּמְלֵא בְּבָשָׂר וְדָגִים דְּיֵינוּ כְּמוֹ מְמַלֵּא בְּפֵרוֹת שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אֶלָּא בְּדֶבֶשׁ, וּמְבִיאִים רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם מִסֵּפֶר הַתְּרוּמָה (סי' כח) שֶׁכָּתַב כֵּן בְּהֶדְיָא, וְהִנֵּה בָּאֱמֶת כַּד נְעַיֵּן הַיֵּטֵב בִּמְקוֹר הַדְּבָרִים יַרְאֶה דְּאַף הַמְחַבֵּר מוֹדֶה לְדִבְרֵי הַט"ז דְּמִלּוּי בָּשָׂר הֲוֵי כְּמוֹ מִלּוּי פֵּרוֹת, וְרַק דְּהַמְחַבֵּר מֵיירֵי כְּשֶׁהָיָה עָשׂוּי כְּצֵין סְתָם לָחֶם שֶׁעָשׂוּי לִשְׁבַּע, וְעַל כֵּן לֹא הֲוֵי בִּכְלַל פַּת כִּיסָנִין שֶׁעָשׂוּי רַק לְקִנּוּחַ וְלִמְתִיקָה בְּעָלְמָא, [וְכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּפַת כִּיסָנִין הוּא הֶעָשׂוּי רַק לְקִנּוּחַ סְעוּדָה בְּעָלְמָא], וּכְמוֹ שְׁמוּרָה לְשׁוֹן הָרִיאַ"ז שֶׁכָּתַב שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין פַּת וְלִפְתָּן כְּאֶחָד וְלִקְבִיעַת סְעוּדָה הֵם עֲשׂוּיִין, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּחִשּׁוּב הַבָּשָׂר וְהַדָּגִים שֶׁמְּמַלֵּא בְּתוֹכוֹ כְּמוֹ שֶׁאוֹכֵל לָחֶם עִם בָּשָׂר וְדָגִים, הוֹאִיל שֶׁלָּחֶם זֶה עֲשׂוּי לִקְבִיעַת סְעוּדָה וְלֹא לְקִנּוּחַ, אָכֵן אִם עֲשׂוּיִים רְקִיקִים קְטַנִּים וּמְעֹרָב בָּהֶן פְּתִיתִין שֶׁל בָּשָׂר וְנִכָּר שֶׁאֵין עֲשׂוּיִין רַק לְקִנּוּחַ אַחַר הַסְּעוּדָה דְּיֵינוּ מַשּׁ כְּפַת שֶׁמְּעֹרָב בְּפֵרוֹת וּבְשָׂר מֵינֵי מְתִיקָה דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בִּדְלָא קָבַע, וְקָרוֹב בְּעֵינַי דִּבְהָכִי מֵיירֵי הַגְּיָא דְּפָסַק דְּהֲוֵי כְּפַת כִּיסָנִין, וְכֵן מוּכָח מֵהֶמְחַ בְּדִינָא לְדִינָא וְכֵן מוּכָח בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני ברכת בפ"מ ס"ד), וְעַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּתַבְתִּי דִּבְרֵי שְׁמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָעִסָּה יַחְדָּו נַעֲשָׂה כְּמוֹ פַּת [רא"ש (ס"ו סי' יא)]: **(צ) וַאֲפִלּוּ קָבַע וְכוּ'.** הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מא) (פמ) מְצַדֵּד דִּכְקָבַע מְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא, [וְכֵן הוּא דַּעַת הַבַּ"ח (ס"ט) לְדַעַת הַטּוּר], וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק לא) דְּמַחֲמַת זֶה אֵין לְאָכְלוֹ אֶלָּא תּוֹךְ הַסְּעוּדָה, וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים ס"ק כו) מַכְרִיעַ לְדִינָא כְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם: **מז (צא) וְהוּא לָחֶם.** (פט) בְּצַק, דְּלָחֶם שֶׁאֲפָאוֹ בְּשַׁפּוּד (פ) לָחֶם גָּמוּר הוּא: כְּלוֹמַר **(צב) מְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת.** הֵיינוּ (פפ) אֲפִלּוּ בְּדִבְקָבַע עֲלֵיהוּ. וְעַיֵּן בְּטוּר דְּאִם עֲשָׂאָהּ עֲרוּכָה וְנָאָה כְּעֵין גְּלוּסְקָא מְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא, וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הִשְׁמִיט, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק לב) וּבַאוּר הַגְּרִ"א מַה שֶּׁכָּתְבוּ בָּזֶה, וְעַל כָּל פָּנִים לֶאֱכֹל מִזֶּה כְּדֵי שְׂבִיעָה בְּרַבֵּי יֵשׁ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל כִּי אִם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה: **יז (צג) הַנֶּאֱפֵית בַּתַּנּוּר.** וְהוּא הַדִּין הַנֶּאֱפֶה בְּאִלְפָּס בִּלֹא מַשְׁקֶה: **(צד) מְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא.** [ב]הֵיינוּ אֲפִלּוּ בְּדָלָא קָבַע עֲלֵיהוּ, וְלֹא דָּמֵי לְפַת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין (דְּפֵרוּשׁוֹ פַּת הַמְמֻלָּא בְּפֵרוֹת וּבְתַבְלִין הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ז') דְּלֹא מְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ הַמּוֹצִיא בְּדָלָא קָבַע סְעוּדָה עֲלֵיהוּ, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאֵין עֲשׂוּיִין אֶלָּא לְקִנּוּחַ סְעוּדָה וּלְמִתְיקָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן פַּשְׁטִיד"א שֶׁמְּמֻלָּא בְּבָשָׂר דֶּרֶךְ לֶאֱכֹלָם לִרְעָבוֹן וּכְדֵי לִשְׂבַּע וְהֲוֵי כְּמוֹ שְׂאָר פַּת וּבָשָׂר כְּשֶׁאוֹכֵל כְּאֶחָד, וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּאִם עֲשׂוּיִין רְקִיקִין קְטַנִּים וּמְעֹרָב בָּהֶם פְּתִיתִין שֶׁל בָּשָׂר וְנִכָּר שֶׁאֵין עֲשׂוּיִים כִּי אִם לְקִנּוּחַ אַחַר הַסְּעוּדָה, דְּיֵינוּ מַשּׁ כְּפַת שֶׁמְּעֹרָב בְּפֵרוֹת וּבְשָׂר מֵינֵי מְתִיקָה דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בִּדְלָא קָבַע עֲלֵיהוּ. וְדַע דְּפַת שֶׁנֶּאֱפָה בְּמֵי בֵיצִים דְּהַיְינוּ מַה שֶּׁקּוֹרִין קִיכְלִי"ךְ (פכ) מִסְתַּפֵּק בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מד) אִם הוּא בִּכְלַל פַּת כִּיסָנִין, וְדָנְךָ הַחַיִּים (דיני ברכת במ"מ ס"ג) וְהַגְּרִ"ז (סי"א) הֶחֱלִיטוּ (פנ) דְּהוּא בִּכְלַל פַּת כִּיסָנִין וְכֵן בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק נט) וְכֵן הַמִּנְהָג, [אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בְּהַגָּהַת הַגְּרִ"א (מעשה רב סי' פ)], וּמִכָּל מָקוֹם כָּתַב בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים דְּיֵרֵא שָׁמַיִם לֹא יֹאכַל כִּי אִם כְּשֶׁכָּל הַלִּישָׁה הוּא עַל מֵי בֵיצִים [ג]וְלֹא נִתְעָרֵב בּוֹ מַיִם כְּלָל, וְנִרְאֶה דְּאִם הוּא (פד) דַּק וְיָבֵשׁ אֵין לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ נִתְעָרֵב בּוֹ מְעַט מַיִם: **(צה) אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו וְכוּ'.** הֵיינוּ אֲפִלּוּ קָבַע סְעוּדָה עֲלֵיהוּ, דְּדָבָר זֶה תְּלוּיָא בִּפְלוּגְתָּא הַנ"ל בְּסָעִיף י"ג דִּלְדַעַת רִאשׁוֹנָה כֵּיוָן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּמַשְׁקֶה יָצָא מִתּוֹרַת לָחֶם לְגַמְרֵי וּכְכָל עִנְיָן מְבָרֵךְ עָלָיו רַק בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, וּלְדַעַת שְׁנִיָּה כֵּיוָן דִּנְלוּשׁ בְּלֵילָה עָבָה וְהָיָה עָלָיו שָׁם עִסָּה גְּמוּרָה תּוּ לֹא נִפְקַע מִמֶּנָּה עַל יְדֵי הַבְּשׁוּל וְהַטְּגוּן וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא (פה) בְּכָל עִנְיָן, וְעַל כֵּן אֵין כְּדַאי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מו (פמ) עַיֵּן בְּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ט) וּבְבִנְדְּגִי יָשָׁע (סט"ו) שֶׁדָּחוּ רְאָיוֹתָיו: **מז (פמ)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק מב): **(פ)** וְאֲפִלּוּ בְּדָלָא קָבַע עֲלֵיהוּ: **(פפ)** דְּהָא זְהוּ בַּאוּר עַל טָרֵיתָא הַנַּ"ל בְּסָעִיף י"ג (לז: וְשָׁם דַּעַת הַמְחַבֵּר דְּטָפוּר אֲפִלּוּ בְּדִקְבַע עֲלֵיהוּ: **יז (פכ)** עַיֵּן בְּאֶבֶן הָעְזֹר (דינים העולים א) וּבְדִגּוּל מַרְבָּבָה וְכֵן בְּחֶמְדַּ מֹשֶׁה (ס"ק יא) רְאִיַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם מֵהַתּוֹסָפוֹת (כיצה סד: ד"ה קימחא), וְעַיֵּן בְּבִנְדְּגִי יָשָׁע (ס"ק מד) שֶׁגַּם הוּא דָּחָה רְאִיַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהֵבִיא מֵהָרַ"ן [בְּכִיצָה פֶּרֶק ב' (ח: ד"ה אמר אבי"ז] מִפֵּרֵשׁ דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת שֶׁהָיָה רַק מִלְּמַעְלָה טוּחַ עַל פָּנָיו בְּמֵי בֵיצִים, אֲבָל עִקַּר לִישָׁתוֹ אֵימָא דְּהָיָה מִמַּיִם עַיֵּן שָׁם: **(פנ) וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ הָיָה רַק הֶרֵב מֵי בֵיצִים גַּם כֵּן מְמֵנִי,** כְּמוֹ פַּת שְׁנּוּלוֹשׁ עַל רֹב דְּבַשׁ וּמְעוּט מַיִם וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ז' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לג) בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים: **(פפ)** וּכְהֵהִיא דְּסָעִיף ז' לְעִנְיַן כְּעֵין יְבֵשִׁים עַיֵּן שָׁם: **(פפ) הֵיינוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא קָבַע** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּסָעִיף י"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק עג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"ג) כתב כמג"א. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"י) אחר שהביא דעה זו כתב: ויש אומרים שאין חילוק בין מילוי פירות למילוי בשר וגבינה וכיוצא בהם, ולעולם מברך בורא מיני מזונות אלא א"כ אוכל שיעור שרוב בני אדם קובעים עליו. והעיקר כסברא הראשונה. וירא שמים לא יאכל מהם פחות משיעור קביעת סעודה אלא בתוך הסעודה למזון ולשובע. ובסדר ברכת הנהנין (פ"ב ה"ח) פסק כדעה הראשונה ולא העתיק דברי הי"א. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב שדינו כפת הבאה בכיסנין אפילו עירב בה מעט מים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קסט דִּין שַׁמַּשׁ הַסְּעוּדָה. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א * [א]כָּל דָּבָר שֶׁמְּבִיאִין לִפְנֵי הָאָדָם (א) שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ וְהָאָדָם תָּאֵב לוֹ, (ב) * צָרִיךְ לִתֵּן מִמֶּנּוּ (ג) * לַשַּׁמָּשׁ (ס) [*] מִיָּד. וּמִדַּת חֲסִידוּת הוּא לִתֵּן לוֹ (*) מִיָּד (ד) מִכָּל מִין (ג) וָמִין, (ה) [ב]וְלֹא יִתֵּן לוֹ כָּל זְמַן שֶׁהַכּוֹס (ו) בְּיָדוֹ אוֹ (ז) בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת. (וְדַוְקָא לַשַּׁמָּשׁ, אֲבָל לְאַחֵר שֶׁבַּסְּעוּדָה. מַתָּנ׳ (ח) לְתֵּן (ג) בְּכִי הַאי גַּוְנָא) (הרבינו יונה סוף פרק אלו דברים (מכ: ד״ה מן)). [ג]וְאָסוּר (ט) לִתֵּן לוֹ פְּרוּסַת פַּת, אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁנָּטַל יָדָיו: **ב** (י) [ד]לֹא יִתֵּן לֶאֱכֹל אֶלָּא * לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ, וְיֵשׁ מְקִלִּין אִם נוֹתֵן לְעָנִי (יא) בְּתוֹרַת (ז) צְדָקָה (הרבינו יונה סוף פרק

א כְּתִבוּת ס״א (ע״א).
ב חַיִּין ק״ז (ע״ב).
ג שָׁם. ד וְכֵן נוֹהֲגִין בְּסוֹף פֶּרֶק ח׳ דְּבָרְכוֹת בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים (מכ. ד״ה לא).

בְּאֵר הֵיטֵב

ה׳ בְּלֵילוֹתוֹ רַכָּה בְּסָעִיף ח׳ וּבְסָעִיף י״ד וְסָעִיף ט״ו. ו׳ לְחֵם גְּמוּר שֶׁשָּׂרְאוּ וּבִשְּׁלוּ אַחַר כָּךְ בְּסָעִיף י׳. כֵּן הוּא לְהַמְחַבֵּר מִגֵּן אַבְרָהָם דְּמַחְלֵק בֵּין מִלּוּי בָּשָׂר לְמִלּוּי פֵּרוֹת, אֲבָל לְהַמְחַבֵּר ט״ז אֵין חִלּוּק בֵּין מִלּוּי בָּשָׂר אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים וּלְעוֹלָם הֲרֵי כִּיסָנִין, וְאֵירֵי בְּסָעִיף ז׳ בֵּין בְּמִלּוּי בָּשָׂר בֵּין בִּשְׁאָר דְּבָרִים, וְסָעִיף ט״ז אֵירֵי בִּדְקָבֵע עֲלֵיהוּ, וְדוּ״ק.

וְעַיֵּן בְּבְנֵי חֵיא וּבְפָרַח שׁוֹשַׁן כְּלָל א׳ סִימָן ה׳ וְסִימָן ג׳ וּבְיֵד אַהֲרֹן:

א (ס) מִיָּד. פְּרוּשׁ דָּבָר מוּעָט: (ג) וּמִין. וְאִם הַתְּנָה עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁכִירוּת שֶׁיִּתֵּן לוֹ מְזוֹנוֹת כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַבַּיִת אֵין צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מִכָּל מִין וָמִין, רַק מִמִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ. וּמַהֲאי טַעֲמָא אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים לִתֵּן לְשַׁמָּשׁ מִכָּל מִין וָמִין, וְגַם אָנוּ מַנִּיחִים לָעֲבָדִים לְהוֹלִיךְ כַּלִּינוּ אַחֲרֵינוּ לְבֵית הַמִּרְחָץ וְלִנְעל מִנְעָלֵינוּ, דְּהֵנֵי כְּאִלּוּ הִתְנָה בְּכָךְ. שָׁלֵ״ה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִירָא שָׁמַיִם לְבָרֵךְ עָלָיו וְלֶאֱכֹל כִּי אִם תּוֹךְ הַסְּעוּדָה וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י״ג:

א (א) שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ. אוֹ (ס) קִיּוּהָא דְּהֵיְינוּ טַעַם חָמוּץ [גְּמָרָא (כתובות סא.)]: (ב) צָרִיךְ לִתֵּן וְכוּ׳. דְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ, מַזִּיק לָאָדָם כְּשֶׁאוֹכְלִין בְּפָנָיו וְהוּא תָּאֵב לוֹ וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ מִיָּד, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ רֵיחַ יָכוֹל לֶאֱכֹל תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לַשַּׁמָּשׁ כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ק״ע סָעִיף ג׳: (ג) לַשַּׁמָּשׁ מִיָּד. וּבְדָבָר מוּעָט (ב) סַגִּי, דְּבָנָה נַמִּי מִתְיַשְּׁבָא דַּעְתּוֹ. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ אִם הִתְנָה עִם מְשָׁרְתוֹ בִּשְׁעַת שְׁכִירוּתוֹ לִפְטֹר עַצְמוֹ מִזֶּה (ג) לֹא מְהַנֵּי הַתְּנָאי. וְדַוְקָא בְּשַׁמָּשׁ שֶׁעוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ וְאֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶם בְּיַחַד, (ד) אֲבָל אִם גַּם הוּא מֵסֵב עַל הַשֻּׁלְחָן עִמָּהֶם לֹא צָרִיךְ לְאַקְדּוּמֵי. אִיתָא בַּגְּמָרָא (כתובות סא:) דְּמִי שֶׁהֲרִיחַ רֵיחַ מַאֲכָל וְהוּא מִתְאַוֶּה לוֹ, אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׁיגוֹ, כָּל רַק שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ פִּיו מֶחֱמַת תַּאֲוַת הָאֹכֶל לֹא יִבְלַע, דְּיוֹכֵל לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה עַל יְדֵי זֶה, אֶלָּא יַשְׁלִיךְ הָרֹק מִפִּיו: (ד) מִכָּל מִין וָמִין. הֵיְינוּ (ה) אֲפִלּוּ בְּדָבָר דְּלֵית בֵּיהּ רֵיחָא וְקִיּוּהָא, דְּעַל כָּל פָּנִים גַּם בָּזֶה מִצְטָעֵר הוּא כְּשֶׁרוֹאֶה שְׁאָרֵי אֲנָשִׁים אוֹכְלִין וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל: (ה) וְלֹא יִתֵּן לוֹ. קָאֵי (ו) אַאֶחָד מִן הַמְסֻבִּין: (ו) בְּיָדוֹ. בְּיַד (ז) הַשַּׁמָּשׁ, דְּשָׁמָּא מִתּוֹךְ שֶׁהוּא טָרוּד בִּלְקִיחַת הַפְּרוֹסָה יִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס שֶׁמַּבִּיא לַשֻּׁלְחָן. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאַף כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיַד אוֹרֵחַ לֹא יִתֵּן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לַשַּׁמָּשׁ, דְּשָׁמָּא יַרְגִּישׁ הָאוֹרֵחַ בְּבַעַל הַבַּיִת שֶׁמַּבִּיט עָלָיו בְּעַיִן רָעָה (מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא יָחֵסֶר לְאוֹרְחִים), וּמְרַתֵּת, וְיִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ: (ז) בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת. כַּנַּ״ל דְּשָׁמָּא בַּעַל הַבַּיִת, וּמִתּוֹךְ כַּעַסוֹ יִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ וְיִהְיֶה קִלְקֻלָה בַּסְּעוּדָה. יֵשׁ אוֹמְרִים (מ) דְּאַף בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ לֹא יִתֵּן לַשַּׁמָּשׁ כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיָדוֹ מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא יַרְגִּישׁ הָאוֹרֵחַ בְּבַעַל הַבַּיִת שֶׁמַּבִּיט עָלָיו בְּעַיִן רָעָה וְיִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ וְיִהְיֶה קִלְקֻלָה בַּסְּעוּדָה. וְכֵן נוֹהֲגִין לְהַמְסַבִּין בַּסְּעוּדָה: (ח) לִתֵּן בְּכִי הַאי גַּוְנָא. פְּרוּשׁ דְּשְׁאָר בְּנֵי הַסְּעוּדָה יְכוֹלִין לָתֵת זֶה לָזֶה כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת, (ט) שֶׁמָּאחַר שֶׁהוּא זְמַן אוֹתָם אֵינוֹ מַקְפִּיד בְּמַה שֶׁהֵם נוֹתְנִים זֶה לָזֶה וְלֹא חִישִׁינַן לְקִלְקֻלָה [תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב: ד״ה בין)]. וּמוּכָח מִזֶּה (י) דְּלְאַחֵר שֶׁלֹּא זְמַן אָסוּר לִתֵּן [לְאַחֵרִים]: (ט) לִתֵּן לוֹ וְכוּ׳. פְּרוּשׁ (יא) לְהַשַּׁמָּשׁ, דְּחִיישִׁינַן שֶׁמָּא מִתּוֹךְ טִרְדָּתוֹ יִשְׁכַּח מִלִּטֹּל יָדָיו, אֲבָל בְּאַחֵר לֹא חִיישִׁינַן לָזֶה אֶלָּא אִם כֵּן רוֹאֶהוּ שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל בְּלִי נְטִילָה, (יב) וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, אַף כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן בְּתוֹרַת צְדָקָה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל כְּדִלְקַמָּיהּ בְּסָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה: **ב** (י) לֹא יִתֵּן לֶאֱכֹל וְכוּ׳. נִלְמָד מִסָּעִיף הַקּוֹדֵם. אַךְ לְפִי סְבָרָא קַמַּיְיתָא דְּדַוְקָא לְהַשַּׁמָּשׁ מִשּׁוּם טִרְדָּא, אִם כֵּן אֵין מָקוֹר לְדִין זֶה אִם לֹא שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ, שֶׁבָּזֶה כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ דְּאֵין נוֹתְנִין לוֹ: (יא) בְּתוֹרַת צְדָקָה. דְּלֹא מַפְקְעִינַן מִצְוַת צְדָקָה בְּשִׁבִיל חֶשְׁשׁ שֶׁמָּא לֹא יְבָרֵךְ, וְאַף עַל גַּב דְּגַבֵּי שַׁמָּשׁ בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם חָיִישִׁינַן, הָתָם הַנְּתִינָה

בַּאוּר הַלָּכָה

א * כָּל דָּבָר וְכוּ׳. הֵינוּ אֲפִלּוּ הֵבִיאוּ לוֹ כַּמָּה מִינִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ וְקִיּוּהָא, צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מִכָּל דָּבָר [כֵּן מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא עַיֵּן שָׁם]:

* צָרִיךְ לִתֵּן מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. וּמִסְתַּבְּרָא דִּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשְׁרַת שֶׁהִשְׁפִּירוּ לְשָׁנָה וְאָמַר לוֹ בַּתְּחִלָּה שֶׁאֵימַת שֶׁתָּבִיא לִי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִיּוּהָא וְרֵיחָא אֲנִי מַרְשֶׁה לְךָ שֶׁתִּטְעֵם מִתְּחִלָּה, דְּסַגִּי בָּזֶה:

* לַשַּׁמָּשׁ. וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ בַּסְּעוּדָה רַק מְכַשֵּׁל הַמַּאֲכָל, וַאֲפִלּוּ אֵין מְזוֹנוֹתָיו עָלָיו [מִגֵּן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן ק״ע סָעִיף קָטָן ח׳]. וּבַשַּׁ״ס מְשַׁמַּע עוֹד בְּיוֹתֵר, דַּאֲפִלּוּ בְּאָדָם דְּעָלְמָא שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמְּשׁוֹ, אִם אֵרַע שֶׁעוֹמֵד שָׁם בִּשְׁעָה שֶׁמְּבִיאִין לוֹ דָּבָר רֵיחָא וְקִיּוּהָא צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מֵעַט לִטְעֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה. וְהַשַּׁ״ס בְּמֵימְרָא דְּרַב הוּנָא שָׁם (כתובות סא.) וְכֵן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דָּנָקְטוּ דִּינָם בְּשַׁמָּשׁ, אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּאוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקְטִי שֶׁהַשַּׁמָּשׁ בְּוַדַּאי עוֹמֵד שָׁם בִּשְׁעָה שֶׁמְּבִיאוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָדָם אַחֵר אֵינוֹ דֶּרֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב בִּשְׁעָה שֶׁאוֹכְלִין. וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה הַמִּנְהָג בְּכָל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ בִּשְׁעָה שֶׁאוֹכְלִין קוֹרִין לוֹ לֶאֱכֹל:

* מִיָּד. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג). וְנוֹטָה הַדָּבָר דְּכָל דִּין זֶה הוּא בִּמְקוֹמוֹת שֶׁאֵין הַמִּשְׁרַת אוֹכֵל מֵאוֹתָן מִינֵי מְזוֹנוֹת שֶׁנּוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת, לְפִיכָךְ נַפְשׁוֹ מִתְאַוָּה לָזֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְקוֹמוֹת שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁגַּם הַמִּשְׁרַת אוֹכֵל מֵאוֹתָן הָאֲכִילוֹת שֶׁמַּבִּיא לְבַעַל הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא אָכַל מִזֶּה אֵינוֹ חִיב לְאַקְדּוּמֵיהּ, וְדָמֵי לְמַה שֶּׁפָּסַק הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּמֵסֵב עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן דְּלֵית לָן בָּהּ. וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה אֵין נוֹהֲגִין הָעוֹלָם לְזַהֵר בָּזֶה:

ב * לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ. וּמִסְתַּבְּרָא דִּכְמַחְזִיק לְכַשֵּׁר סַגִּי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) רַשׁ״י שָׁם (ד״ה קיוהא) שֶׁכַּוָּנַת הַגְּמָרָא אוֹ קִיּוּהָא, וְכֵן כָּתַב בִּלְבוּשׁ: (ב) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּמְגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א), דְּלֹא כִּפְרִי מִגְדִּים (א״א שם): (ג) וּלְפִי זֶה גַּם בְּיָמֵינוּ אֲפִלּוּ אִם נִימָא דְּהֵנֵי כְּהַתְנָה, דֵּיקָא שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתֶיהָ עָלָיו כְּשְׁאָר בְּנֵי בֵּיתוֹ, גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי, [אֲם לֹא שֶׁהַמִּנְהָג הוּא שֶׁיּוֹשְׁבָת עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן וּכְדִלְקַמַּיהּ], וְצָרִיךְ לִיזָּהֵר בָּזֶה: (ד) אֲחֲרוֹנִים, וְכֵן מַשְׁמַע מִפְּתִימַת לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ז׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה״י), וְכֵן מִבְּאֹר בְּקִצּוּר פִּסְקֵי הָרֹא״שׁ בְּפֶרֶק אַף עַל פִּי (אות כה): (ה) רַשׁ״י (חולין קו: ד״ה לא יתן): (ו) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) עַיֵּן בִּלְבוּשֵׁי שְׁרָד וּפְרִי מִגְדִּים (מש״ז סק״א): (ח) כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיַד הָאוֹרֵחַ אָסוּר דְּלֹא שַׁיָּךְ בְּאוֹרֵחַ טַעֲמָא דְּטָרִיד בְּפְרוּסָה כְּמוֹ בְּשַׁמָּשׁ, וְעַיֵּן בְּפְרִי מִגְדִּים (שם) וּכְמַאֲמַר מָרְדְּכִי (סק״א), בְּנָה: (י) הֵינוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין הַכּוֹס בְּיָדוֹ אֵין לִתֵּן לוֹ פְּרוּסָה, דְּאֵין אוֹרֵחַ מַכְנִיס אוֹרֵחַ (פְּרִי מִגְדִּים (א״א סק״ד)]: (יא) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) מִמַּשְׁמָעוּת רַשׁ״י בְּאַלְפָסְי פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (מכ. ד״ה אלא), וְכֵן סְתָם חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מה ס״ט) לְהָקֵל בָּזֶה. וְהָרַמְבַּ״ם לֹא הִתְפִּיק כְּלָל דִּינָא דְּרַב לְעִנְיַן שְׁמֹּשׁ, רַק הִתְפִּיק לְשׁוֹן הַבָּרַיְתָא דְּמַשְׁמַע מִשּׁוּם דְּזַקָּא כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו, עַיֵּן שָׁם בְּפֶרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת דִּין י״ט: (יב) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (מכ. ד״ה לא):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah